

Nr 56.

Av herrar **Andersson** i Igelboda och **Thorell**, *angående statsbidrag till icke-statlig anskaffning av ambulansbilar.*

Både ur humanitär och ur rent militär synpunkt är det av utomordentlig vikt, att ett land under krig har tillgång till en väl förberedd och effektiv sjukvårdsorganisation. Av avgörande betydelse är härvidlag, hur denna organisations transportväsen fungerar. Det moderna kriget, som i väsentlig utsträckning utsätter även civilbefolkningen för krigsskador, medför i detta hänseende en avsevärt mycket större påfrestning än tidigare. Vikten av att det finns tillräckligt med transportmedel till sjukvårdens förfogande för att möta denna påfrestning kan icke överskattas. Inte mindre viktigt är, att den befintliga transportmaterielen är av en i olika avseenden fullgod och ändamålsenlig beskaffenhet, så att transporten blir möjligast snabb och säker och så att den sårade så långt möjligt besparas de lidanden och de ytterligare skador, som undermåliga transportmedel kunna medföra. En betydande roll spelar givetvis i detta sammanhang även, att materielen och transportdetaljerna i övrigt handhavas av en för ändamålet väl övad och utbildad personal.

Om man bortser från fjärrtransporterna tillgodoses de här anlagda synpunkterna på snabb, säker och möjligast bekväm transport ojämförligt bäst genom ambulansbilar. I den mån sådana icke finnas, får man lita till för sjuktransporttjänst tillfälligt apterade person- och skåpbilar m. m. Ambulansbilarnas fördelar äro emellertid uppenbara. En ändamålsenligt konstruerad sådan rymmer inuti sjukhytten fyra på bår liggande och därjämte en sjukvårdare, som under transporten till sjukhuset kan ta hand om de sårade. En för sjuktransport apterad personbil däremot rymmer endast en eller högst två på bår liggande men kräver trots detta i stort sett samma personal, bränsleförbrukning och kolonnutrymme som en ambulansbil. En för sjuktransport apterad skåpbil åter kan visserligen rymma fyra på bår liggande men är på grund av det ansträngda utrymmet vid en sådan belastning icke lämplig för transport av svårt skadade och framför allt icke för transport i sådana fall, där högläge i någon form måste användas under transporten. Här erbjuder ambulansbilen helt andra möjligheter.

Det ovan sagda understryker önskvärdheten av att största möjliga antal fullgoda ambulansbilar i händelse av krig kunna ställas till sjuktransportväsendets förfogande. Detta kräver åtgärder redan under fredstid. Det säger sig visserligen självt att ett land icke under fredstid kan eller har råd att anskaffa ambulansbilar till ett antal, som motsvarar behovet eller önskemålen i händelse av ett krig. Icke ens i det läge, som nu råder, skulle en

dylik rent militärt betingad anskaffning i full utsträckning kunna anses ekonomiskt möjlig eller försvarlig. Otivelaktigt borde emellertid en hel del kunna göras. Sålunda har många gånger vitsordats, att tillgången på ändamålsenliga ambulansbilar i vårt land för närvarande är långt ifrån tillfredsställande ens för fredstidens behov. En för några år sedan på privat initiativ verkställd inventering gav i dessa hänseenden ett vittnesbörd, som måste betecknas som beklämmande, och även om förhållandena sedan dess ha förbättrats, torde de alltjämt vara långt ifrån tillfredsställande.

Strävandena synas därför i första hand böra inriktas på att tillfredsställande tillgodose fredstidens behov av fullgoda ambulansbilar. Finnas väl dylika bilar i tillräckligt antal vid de olika sjukhusen och sjukvårdsanstalterna inom landet, så kunna de i händelse av krig på ett ovärderligt sätt inom krigsskådeplatsen komplettera arméns för sjuktransport apterade övriga bilar i och för transport av svårare skadade mellan arméns huvudförbandsplatser och sjukhusen. I själva verket borde det enligt vårt förmenande kunna uppställas som ett minimikrav på vägen mot en god militär sjuktransportberedskap, att ändamålsenliga ambulansbilar anskaffas i så stort antal, som motsvarar det civila behovet under fredliga förhållanden. Vad som därutöver skulle kunna göras är en fråga, som helt faller inom försvarsberedskapens ram och som i detta sammanhang icke skall beröras.

Den huvudsakliga anledningen till att fredsbehovet av ambulansbilar är så otillfredsställande fyllt, bottnar givetvis i kostnadsfrågan. Landsting och övriga huvudmän för sjukvårdsanstalter draga sig för att anskaffa de dyrbara ambulansbilarna och söka i stället i möjligaste mån hjälpa sig fram med de billigare sjuktransportbilarna. För att söka undanröja detta hinder — och då anskaffandet av ett tillräckligt antal ambulansbilar enligt vad ovan framhållits måste betraktas som ett betydande statsintresse — synes det oss önskvärt, att staten lämnar visst bidrag till anskaffningskostnaden för dylika bilar, förslagsvis med $\frac{1}{3}$ av sagda kostnad. En förutsättning här för bör vara, att den bidragsberättigade anskaffningen lägges under statens kontroll. Detta är önskvärt även ur en annan synpunkt, nämligen för att möjliggöra, att landets ambulansbilar i största utsträckning standardiseras, inte minst med avseende på bårar och annan utrustning inom sjukhytten, så att olika delar vid behov lätt kunna utbytas.

Beträffande statens kostnader för en sådan utrustning för sjuktransportväsendets förbättrande äro de svåra att på förhand beräkna, då de bliva beroende av det intresse för saken vederbörande landsting och övriga sjukhusorgan komma att visa för saken. Man torde emellertid ej kunna förvänta att utökningen av ambulansbilar under första året blir alltför stor. Det är ej heller vår mening att statens medverkan för anskaffande av ambulanser till sjukhusen skulle bli en bestående institution utan endast vara avsedd att nu på en gång rycka upp sjuktransportväsendet. Vi hava beräknat att 100 ambulansbilar skulle kunna anskaffas under vart och ett av

de närmaste tre åren. Tills erfarenhet vunnits synes dock anslag endast böra beslutas för budgetåret 1941/1942. Om statens bidrag begränsas till kronor 4 000: — för varje under nämnda budgetår anskaffad ambulansbil, skulle kostnaderna för nämnda antal sålunda uppgå till kronor 400 000: —, vilket icke kan anses högt i förhållande till de summor, som nu offras på försvarsväsendet. Anslaget synes böra utgå under fjärde huvudtitelns diverseanslag.

Åberopande vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1941/1942 under fjärde huvudtiteln E. Diverse anslag anvisa ett förslagsanslag å 400 000 kronor att enligt ovan angivna grunder utgå såsom bidrag till landsting, städer och kommuner, som under nämnda budgetår anskaffa av arméns sjukvårdsstyrelse godkända ambulansautomobiler och förbinda sig att vid krig eller av krig föranledd mobilisering ställa dem till statens förfogande

eller, om detta ej bifalles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning rörande lämpligheten av att staten — mot erhållande av nöjaktig kontrollbefogenhet — lämnar bidrag till icke-statlig anskaffning av ambulansbilar.

Stockholm den 20 januari 1941.

Martin Andersson.

E. Thorell.
